

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан юридичного
факультету
Банах С. В.

«31» серпня 2018 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор
Шинкарик М. І.

«31» серпня 2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Кураторство в культурі та мистецтві»
ступінь вищої освіти – другий (магістерський)
галузь знань 02 – «Культура і мистецтво»
спеціальність 028 – «Менеджмент соціокультурної діяльності»

кафедра документознавства, інформаційної діяльності та українознавства

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (семін.) (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Екз. (сем.)
Денна	5	2	30	30	6	4	110	180	2

Тернопіль – ТНЕУ
2018

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Кураторство в культурі та мистецтві»

1. Опис дисципліни «Кураторство в культурі та мистецтві»

Дисципліна «Кураторство в культурі та мистецтві»	Галузь знань, спеціальність, ОКР	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 6	Галузь знань 02 – «Культура і мистецтво»	Цикл професійних дисциплін. Обов'язкова Мова викладання українська
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності»	Рік підготовки: <i>Денна – 1</i> Семестр: <i>Денна – 2</i>
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти – другий (магістерський)	Лекції: <i>Денна – 30 год.</i> Практичні заняття: <i>Денна – 30 год.</i>
Загальна кількість годин – 180		Самостійна робота: <i>Денна – 114 год. (в т.ч. тренінг – 4 год.)</i> Індивідуальна робота (КПІЗ): <i>6 год.</i>
Тижневих годин – 12, з них аудиторних – 4		Вид підсумкового контролю: <i>екзамен</i>

2. Мета і завдання дисципліни «Кураторство в культурі та мистецтві»

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Метою дисципліни «Кураторство в культурі та мистецтві» є формування у студентів теоретичних знань щодо феномену кураторства в культурі та мистецтві, а також основних аспектів становлення, розвитку і локальних особливостей кураторської практики в Україні та закордоном; вироблення практичних навичок щодо виокремлення основних типів кураторства та їх функцій; обґрунтування пропозицій, які стосуються аналізу напрацювань світових експертів із кураторства, а також оцінювання результатів легітимації професії куратора в українському контексті. Дисципліна орієнтує на пошук взаємозв'язків провідних тем проектів і методів українського кураторства на різних етапах розвитку з актуальним контекстом міжнародного мистецького середовища.

Курс «Кураторство в культурі та мистецтві» покликаний сформувати у майбутніх фахівців засади гуманістичного світогляду, моделювати їх поведінку в соціокультурному просторі.

Вивчення курсу «Кураторство в культурі та мистецтві» передбачає цілеспрямовану роботу студентів над опрацюванням спеціальної літератури, активну роботу на семінарських заняттях, самостійну роботу та виконання індивідуальних завдань.

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

- розглянути «Кураторство в культурі та мистецтві» як навчальну дисципліну, закономірності її виникнення та розвитку в комплексі гуманітарного знання;
- окреслити особливості формування феномену кураторства в культурі та мистецтві;
- сформувати уявлення про основні аспекти становлення, розвитку і локальних особливостей кураторської практики в Україні та закордоном;
- визначити основи понятійного апарату кураторства в культурі та мистецтві;
- вироблення практичних навичок щодо виокремлення основних типів кураторства та їх функцій;
- сформувати уявлення про генезис кураторства в культурі та мистецтві;
- розглянути історичні прототипи постаті куратора;
- проаналізувати дослідження теоретиків кураторства;
- визначити особливості інсталяційного підходу в кураторстві, альтернативні форми демонстрації художнього задуму;
- сформувати уявлення про сутність дискурсивної виставки;
- розглянути творчість найважливіших персоналій українського кураторства;
- застосовувати набуті знання в безпосередній практичній діяльності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у результаті вивчення дисципліни **студент повинен знати:**

- культурологічну й мистецтвознавчу термінологію;

- особливості формування феномену кураторства в культурі та мистецтві;
- загальну картину еволюції виставкових проєктів у XVII–XXI ст.;
- основні аспекти дослідження світової історії та теорії кураторства;
- основні закономірності розвитку та досягнення мистецтвознавчої думки;
- основні моделі кураторської практики та функції типів кураторства;
- особливості інсталяційного підходу в кураторстві;
- історичні передумови формування кураторського фаху в Україні та дослідження українського кураторства.

Студент повинен вміти:

- володіти понятійним апаратом культурології та мистецтвознавства;
- здійснювати культурологічне дослідження, опис мистецьких артефактів;
- пояснювати основні аспекти дослідження світової історії та теорії кураторства;
- аналізувати мистецькі явища минулих епох і сьогодення;
- аналізувати виставки сучасного українського мистецтва та ін. проєкти українських кураторів у контексті світових практик;
- застосовувати набуті знання у сфері професійної діяльності.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

1. Уміння визначати напрями досліджень, соціокультурних практик, які будуть сприяти отриманню знань та проведенню дискусій та формуванню сприятливого соціокультурного середовища.

2. Здатність до практичної адаптації науково-обґрунтованих соціокультурних практик.

3. Вивчення і логічно-доведене обґрунтування впливу різних груп стейкхолдерів соціокультурної розбудови.

4. Здатність здійснювати експертизу та надавати консультаційну допомогу у розробленні соціально-культурних проєктів і програм.

5. Здатність до прогностичної та проєктної діяльності у сфері культури, моделювання інноваційних соціально-культурних процесів і явищ, виявлення тенденцій їх розвитку.

6. Здатність до самостійної практичної роботи відповідно до отриманої кваліфікації.

7. Здатність працювати в команді. Навички міжособистісної взаємодії, здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни.

Перелік дисциплін, які мають бути вивчені раніше: «Мистецтвознавство», «Маркетинг Соціокультурних установ», «Менеджмент соціокультурної діяльності», «Теорія культури», «Музеєзнавство», «Технології соціокультурної діяльності».

Перелік раніше здобутих результатів навчання:

- володіти культурою мислення, здатність до узагальнення, аналізу і синтезу в діяльності, пов'язаній із пошуком, накопиченням, зберіганням і використанням інформації;

- застосовувати знання і розуміння для ідентифікації, формулювання і вирішення завдань в інформаційних системах;
- здійснювати пошук інформації в різних джерелах для розв'язання завдань спеціальності.

2.5. Результати навчання:

Уміти відстежувати тенденції розвитку предметної сфери шляхом бібліо- та вебметричного аналізу інформаційних потоків та масивів.

Застосовувати основи педагогіки і психології, інноваційні методики викладання фахових дисциплін у навчально-виховному процесі у закладах вищої освіти.

Здійснювати пошук, аналіз і оцінку інформації, необхідної для постановки і вирішення як професійних завдань, так і особистісного розвитку.

Використовувати на практиці фаховий науково-термінологічний апарат, вміти представляти підсумки виконаної роботи у вигляді звітів, рефератів, статей, оформлених відповідно до наявних вимог, із залученням сучасних засобів редагування і друку.

Вміти збирати та інтегрувати докази власної дослідницької позиції і результатів соціокультурних практик, презентувати і відстоювати власну думку щодо проведеного дослідження.

Співвідносити власну наукову та професійну діяльність з вимогами чинних нормативно-правових актів (у тому числі основ права інтелектуальної власності), які регулюють внутрішню і зовнішню діяльність в соціокультурній сфері.

Рейтингувати та оцінювати ризики, вміти приймати рішення в процесах, які спонукають розвиток соціокультурного капіталу, як світового, так і вітчизняного.

Застосовувати отримані дослідницькі результати при виконанні завдань та обов'язків професійного характеру, демонструючи обізнаність у сучасних світових соціокультурних практиках.

Уміти застосовувати теоретичні досягнення наук соціокомунікаційного циклу для інтерпретації інформаційних явищ і процесів та формування світоглядної позиції.

Використовувати різноманітні комунікативні технології для організації ефективного спілкування на професійному, науковому та соціальному рівнях на засадах толерантності, діалогу і співробітництва.

Застосовувати можливості сучасних комп'ютерних та телекомунікаційних технологій для ідентифікації, формулювання і вирішення завдань підвищення ефективності функціонування установ соціокультурної сфери.

3. Програма навчальної дисципліни «Кураторство в культурі та мистецтві»

Змістовий модуль 1. Теорія кураторства

Тема 1. Теоретичні аспекти культури й мистецтва

Актуальність вивчення дисципліни «Кураторство в культурі та мистецтві». Сутність культури й мистецтва. Структура культури й мистецтва. Функції культури й мистецтва. Генезис культури й мистецтва. Концепції динаміки культури й мистецтва. Діалог культур в історичному контексті. Семіотика культури й мистецтва.

Література: 5, 8, 13, 14.

Тема 2. Кураторство як предмет мистецтвознавчого аналізу

Історія кураторства та художніх виставок як самостійний напрям у мистецтвознавстві Західної Європи та США. Історія виставкових проєктів у XVII–XX ст. Основні виставкові осередки (приватні комерційні галереї, музеї, приватні домашні колекції, виставки в майстернях митців). Історична еволюція художньої виставки. Основні аспекти дослідження світової історії та теорії кураторства. Міждисциплінарне кураторство.

Література: 1, 2, 4, 5, 8, 9, 13, 14.

Тема 3. Теоретичні аспекти інституту кураторства

Професійна термінологія куратора. Генезис слова «куратор» («curator»). Багатозначність поняття «куратор». Митець у ролі куратора. Розмежування понять «музейний куратор» і «незалежний куратор». Концепція Б. Гройса про «куратора-іконоборця» та «куратора-іконошанувальника». Статус «дизайнерів експозиції». Історичні прототипи постаті куратора. Дослідження теоретиків кураторства.

Література: 4, 5, 6, 9.

Тема 4. Типологія кураторства

Особливості та функції основних типів кураторства. Основні моделі кураторської практики. Музейний куратор. Актуальність визначення куратора як музейного хранителя / музейного службовця. Музейна колекція як джерело робочого матеріалу для куратора. Незалежний куратор та його співпраця з різними закладами. Постать Х. Зеємана як першого незалежного куратора, «виробника виставок» («exhibition-maker»). Куратор бієнале. Сутність «бієнале» як масштабної періодичної виставки. Поняття «перформативного кураторства». Освітній куратор. Нові типи кураторства в XXI ст.

Література: 1, 3, 4, 5.

Змістовий модуль 2. Кураторська практика

Тема 5. Інсталяційний підхід в кураторському проєкті

Особливості інсталяційного підходу в кураторстві. Поняття «інсталяції» в сучасному мистецтві. Альтернативні форми демонстрації художнього задуму. Експозиційний дизайн доби авангарду. Експерименти М. Дюшана у створенні

експозиції. Створення умов для репрезентації мистецьких творів. Дематеріалізація кураторського методу в 1960-х рр. Інсталяційний підхід у кураторських проектах ХХ ст. Представники інсталяційного підходу в кураторстві (Х. Зесман, Л. Ліппард, С. Зігеллауб, К. МакШайн, В. Беерен).

Література: 1, 4, 5, 9, 10.

Тема 6. Дискурсивне кураторство

Діяльність куратора як «виробника дискурсу». Теоретичне підґрунтя дискурсивного підходу. Сутність «дискурсивної виставки», що націлена на відкритий культурний процес. Участь митців й аудиторії в дискурсивній виставці. Безпосередній контакт художника з глядачами. Риси дискурсивного підходу в кураторстві. Становлення дискурсивного підходу в кураторстві ХХ ст. Представники дискурсивного підходу в кураторстві (В. Мізіано, М. Рослер, Х.-У. Обріст).

Література: 1, 4, 5, 9, 10.

Тема 7. Українське кураторство

Історичні передумови формування кураторського фаху в Україні. Дослідження українського кураторства. Джерела історії кураторських проектів в Україні (статті, прес-релізи, буклети, аудіо- та відеоінтерв'ю). Основні етапи розвитку кураторства в Україні впродовж 1990-2000-х рр. Аналіз виставок сучасного українського мистецтва. Створення некомерційних галерей, художніх резиденцій, фестивалів. Проекти українських кураторів у контексті світових практик. Діяльність українських кураторів (П. Гудімова, О. Островської-Лютої, О. Ройтбурда, Р. Зілінка, ін.).

Література: 1, 3, 4, 5, 9, 13.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Кураторство в культурі та мистецтві»

(денна форма навчання)

	<i>Кількість годин</i>			
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота
Змістовий модуль 1. Теорія кураторства				
Тема 1. Теоретичні аспекти культури й мистецтва	4	4	15	-
Тема 2. Кураторство як предмет мистецтвознавчого аналізу	4	4	15	-
Тема 3. Теоретичні аспекти інституту кураторства	4	4	15	-
Тема 4. Типологія кураторства	4	4	15	-
Змістовий модуль 2. Кураторська практика				
Тема 5. Інсталяційний підхід в	4	4	15	-

кураторському проєкті				
Тема 6. Дискурсивне кураторство	4	4	15	-
Тема 7. Українське кураторство	6	6	24	-
Разом	30	30	114	6

5. Тематика семінарських занять

Семінарське заняття № 1, 2

Тема: Теоретичні аспекти культури й мистецтва

Мета: формування системи знань про теоретичні аспекти культури й мистецтва

Питання для обговорення:

1. Сутність культури й мистецтва.
2. Функції культури й мистецтва.
3. Генезис культури й мистецтва.
4. Динаміка культури й мистецтва.
5. Діалог культур.

Література: 5, 8, 9

Семінарське заняття № 3, 4

Тема: Кураторство як предмет мистецтвознавчого аналізу

Мета: формування системи знань про кураторство як предмет мистецтвознавчого аналізу

Питання для обговорення:

1. Історія виставкових проєктів у XVII–XX ст.
2. Дослідження світової історії кураторства.
3. Дослідження теорії кураторства.

Література: 1, 2, 5

Семінарське заняття № 5, 6

Тема: Теоретичні аспекти інституту кураторства

Мета: формування системи знань про теоретичні аспекти інституту кураторства

Питання для обговорення:

1. Професійна термінологія куратора.
2. Історичні прототипи постаті куратора.
3. Дослідження теоретиків кураторства.

Література: 8, 9, 16, 19, 20, 21

Семінарське заняття № 7, 8

Тема: Типологія кураторства

Мета: формування системи знань про типологію кураторства

Питання для обговорення:

1. Основні моделі кураторської практики.
2. Функції основних типів кураторства.
3. Музейний куратор.

4. Незалежний куратор.
5. Куратор бієнале.
6. Перформативний куратор.
7. Освітній куратор.

Література: 1, 3, 4, 6, 8

Семінарське заняття № 9, 10

Тема: Інсталяційний підхід в кураторському проекті

Мета: формування системи знань про особливості інсталяційного підходу в кураторстві

Питання для обговорення:

1. Сутність інсталяції.
2. Особливості інсталяційного підходу в кураторстві.
3. Альтернативні форми демонстрації художнього задуму.

Література: 1, 2, 3, 4, 6

Семінарське заняття № 11, 12

Тема: Дискурсивне кураторство

Мета: формування системи знань про дискурсивне кураторство

Питання для обговорення:

1. Сутність дискурсивної виставки.
2. Діяльність куратора як «виробника дискурсу».
3. Участь митців й аудиторії в дискурсивній виставці.

Література: 1, 2, 3, 4, 6, 8, 9

Семінарське заняття № 13, 14, 15

Тема: Українське кураторство

Мета: формування системи знань про українське кураторство

Питання для обговорення:

1. Історичні передумови формування кураторського фаху в Україні.
2. Дослідження українського кураторства.
3. Виставки сучасного українського мистецтва.
4. Проекти українських кураторів у контексті світових практик.

Література: 2, 3, 5, 6, 7, 10

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання

Завдання для написання КПІЗ: відвідати Тернопільський обласний художній музей, Галерею Тернопільської обласної спілки художників, Тернопільський обласний краєзнавчий музей, Bunkermuz gallery; ознайомитись з експозицією / виставкою, написати есе про твір культури та мистецтва (за вибором студента).

7. Самостійна робота

№	Тематика	К-сть
---	----------	-------

п/п		годин
1.	Теоретичні аспекти культури й мистецтва	15
2.	Кураторство як предмет мистецтвознавчого аналізу	15
3.	Теоретичні аспекти інституту кураторства	15
4.	Типологія кураторства	15
5.	Інсталяційний підхід в кураторському проєкті	15
6.	Дискурсивне кураторство	15
7.	Українське кураторство	24
	Разом	114

8. Тренінг з дисципліни

Тематика: Кураторський проєкт в Україні

Порядок проведення:

1. Відвідати один з кураторських проєктів в Україні.
2. Написати есе за матеріалами кураторського проєкту, попередньо ознайомившись з текстами сучасних арт-критиків, кураторів, мистецтвознавців, які пишуть на цю проблематику.

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студентів:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- наскрізні проєкти;
- командні проєкти;
- аналітичні реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання результатів КПЗ;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- ректорська контрольна робота;
- екзамен;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту.

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2 (ректорська контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КПІЗ, враховуючи поточне опитування)	Заліковий модуль 4 (екзамен)
20%	20%	20%	40%
7 тиждень	17 тиждень	17 тиждень	

Шкала оцінювання

За шкалою THEU	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Електронний варіант лекцій	1-7
2.	Презентації	1-7

12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Бохоров К. Курирование в современном искусстве: история вопроса. *ДИ*. 2010. №1. С. 54–59.
2. Герман Є. С. Українське кураторство першої половини 1990-х рр. та постать Олександра Ройтбурда. *Мистецтвознавство*. 2015. Вип. 3. С. 27–32.
3. Герман Є. С. Типологія кураторства: історичні прототипи та сучасна термінологія. *Вісник НАКККіМ*. 2014. № 3. С. 197–203.
4. Гройс Б. Куратор как иконоборец. *Художественный журнал*. 2009. № 73–74.
5. Де кураторство / упор.: К. Носко, В. Лук'янець. Харків, 2017.

6. Енциклопедія постмодернізму / [під ред. Ч. Вінквіста та В. Тейлора; пер. з англ. В. Шовкун; наук. ред. пер. О. Шевченко]. К., 2003. 503 с.
7. Інтервали: Космізм в українському мистецтві ХХ століття : книга-каталог. К., 2000. 263 с.
8. Мизиано В. Пять лекций о кураторстве. М., 2014. 256 с.
9. Обрист Х.-У. Краткая история кураторства. М., 2014.
10. Сидор-Гібелінда О. Українці на Венеційській бієнале: сто років присутності. К., 2008. 304 с.

Додаткові:

11. Велика ілюстрована енциклопедія історії мистецтв. К., 2007.
12. Вітлі А. Історія живопису. К., 2008.
13. Винкельман И.-И. История искусства древности. СПб., 2000.
14. Гомбрих Э. История искусства. М., 1998.
15. Крвавич Д. Українське мистецтво: у 3-х ч. Л., 2004.
16. Світова художня культура: від первісного суспільства до початку середньовіччя : навч. посіб. / О. П. Шолокова, ін. К., 2004.
17. Українська культура в європейському контексті / за ред. Ю. Богуцького. – К., 2007.
18. Уманцев Ф. Мистецтво давньої України. К., 2002.
19. Художня культура світу. Європейський культурний регіон. К., 2007.
20. Художня культура України : навч. посіб. / за ред. Л. Масол. К., 2006.
21. Ильина Т. История искусств. Западноевропейское искусство. М., 1993.
22. Ануфрієв О., Семашко О. Західноєвропейська середньовічна художня культура. К., 1995.
23. Асеев Ю. Шедевры світової архітектури. К., 1982.
24. Вазари Д. Жизнеописания наиболее знаменитых живописцев, ваятелей и зодчих. М., 1971.
25. Демчук Р. Храм Софії у символічному просторі Русі-України. К., 2008.
26. Заморовський В. Спочатку був Шумер. К., 1983.
27. Итальянское возрождение: художественные направления и стили. М., 2006.
28. Кристопчук М. Синтез технік монументального мистецтва в храмовій архітектурі. Львів, 2002.
29. Лихачева В. Искусство Византии. М., 1988.
30. Мастера иконописи и фрески. М., 2003.
31. Мистецтво і етнос. Культурологічний аспект. К., 1991.
32. Попович М. Культура: ілюстрована енциклопедія України. К., 2009.
33. Попович М. Нариси історії культури України. К., 1998.
34. Степовик Д. Історія української ікони Х–ХХ століть. К., 1996.